

Příloha I

~~F A T N Ě~~

Výtisk č. : 31

Počet listů: 18

I n f o r m a c e

o zasedání výboru ministrů zahraničních věcí členských
států Varšavské smlouvy ve Varšavě 19. a 20. března 1986

Varšavské zasedání výboru ministrů zahraničních věcí se konalo po nedávné poradě politického poradního výboru v Sofii a setkání mezi SSSR a USA na nejvyšší úrovni. Uskutečnilo se krátce po ukončení XXVII. sjezdu KSSS, který přinesl nové mírové návrhy SSSR na řešení nejzávažnějších mezinárodně-politických problémů. Tyto iniciativy, které s velkým zájmem a sympatiemi přijaly nejen národy socialistických zemí, ale vzbudily zájem na celém světě, výrazně ovlivnily i obsahové zaměření zasedání výboru ministrů ve Varšavě, staly se jeho osou, což se projevilo ve vystoupení ministrů a v přijímaných dokumentech.

Jednání k přípravě dokumentů ze zasedání výboru ministrů - komuniké a důvěrného protokolu - byla na úrovni zvláštních představitelů zahájena 10. března a ukončena na úrovni náměstků ministrů zahraničí až v průběhu zasedání ministrů dne 19. března. Za základ jednání byly vzaty návrhy dokumentů připravené polskou stranou ve spolupráci s SSSR. Průběh těchto jednání byl obtížný především v důsledku postojů

Informoval o aktivitě PLR zaměřené na realizaci návrhu, předloženého W. Jaruzelskim na 40. VS OSN, vypracovat pod záštitou generálního tajemníka OSN zprávu o možných následcích militarizace kosmu.

K helsinskému procesu uvedl, že je nutno usilovat o jeho větší vyváženost, zejména pokud jde o druhý koš. PLR hodlá na vídeňské následné schůzce KBSE vystoupit s iniciativou na svolání schůzky expertů k otázkám vědeckotechnické spolupráce.

I. Vaduva na rozdíl od všech ostatních vystupujících nezdůraznil význam XXVII. sjezdu KSSS pro společnou zahraničně-politickou aktivitu států VS.

Kromě návrhu na vypracování politického dokumentu států VS k otázce zaostalosti a ustavení nového mezinárodního ekonomického řádu /RSR jej přednesla již na sofijském zasedání PPV/ se vyslovil rovněž pro vypracování konkrétního programu akcí na podporu RZ. Tento program by měl být přijat na schůzce nejvyšších představitelů soc. zemí - členů RVHP a připojit by se k němu mohly i ostatní zainteresované socialistické státy.

Na základě rozhodnutí politického výkonného výboru ÚV RKS vystoupil s následujícími doplňujícími návrhy k programu jaderného odzbrojení předloženého Sovětským svazem /jinak tomuto programu vyslovil podporu/:

- I. V první etapě likvidovat sovětské RSD nejen v Evropě, ale i v jiných geografických zónách a regionech - v Asii a na Dálném východě /v krajním případě je omezit/.
- II. Kromě programu likvidace jaderných zbraní je nutné vypracovat komplexní program odzbrojení :
 1. v první etapě by mělo být rovněž zahrnuto snížení konvenčních zbraní - do roku 1990 o 20-30 % a do roku 2000 o 50 %
 2. každoroční snižování stavu vojsk - do roku 1990 o 30 % a do roku 2000 o 50 %

3. každoroční snižování vojenských výdajů - do roku 1990 o 30 % a do roku 2000 o 50 %
4. likvidovat do roku 1990 všechny zahraniční vojenské základny a stáhnout vojska z cizích území
5. komplexní program odzbrojení musí obsahovat i otázku likvidace vojenských bloků. V této souvislosti by měly velký význam schůzky představitelů VS a NATO o cestách a způsobech realizace odzbrojení, včetně předkládání návrhů napomáhajících dosažení dohod na sovětsko-amerických jednáních v Ženevě.

Současné rozpuštění VS a NATO by mělo být realizováno do roku 2000.

Vystoupil s návrhem vytvořit speciální orgán OSN, jenž by kontroloval realizaci odzbrojovacích opatření.

Navrhl, aby výbor ministrů připravil do příštího zasedání PPV návrhy, které by tvořily základ komplexního programu odzbrojení.

Na zasedání výboru ministrů zahraničních věcí ve Varšavě byly přijaty dva dokumenty - komuniké /zveřejněno v tisku 21. 3. 1986/ a důvěrný protokol.

Protokol obsahuje operativní závěry z jednání výboru ministrů.

Poprvé je v protokolu zakotvena v obecné podobě součinnost států VS na jednotlivých multilaterálních odzbrojovacích fórech, m.j. při realizaci společných návrhů a úkolů, zejména v oblasti jaderných zbraní.

V první dekádě dubna bude zveřejněna výzva států VS evropským státům, USA a Kanadě v otázce vytvoření bezjaderných zón v Evropě.

Byla posouzena otázka vytvoření mnohostranné skupiny pro aktuální vzájemnou informaci a rozhodnuto vytvořit pracovní skupinu expertů k vypracování jejích funkcí a způsobu práce. Skupina expertů bude zasedat v Praze a o výsledcích své práce bude informovat příští zasedání výboru ministrů zahraničních věcí.

Bylo rozhodnuto uspořádat setkání náměstků ministrů zahraničí

- a/ k problematice přípravy vídeňské schůzky KBSE a dalšího rozvoje helsinského procesu - ve Varšavě
- b/ k problematice Jihu Afriky - v Moskvě.

Bylo rozhodnuto vytvořit tři další pracovní skupiny /na návrh RSR/

- a/ k posouzení možnosti zmrazení a snížení vojenských výdajů a stavu vojsk - v Bukurešti
- b/ k vypracování návrhu politického dokumentu k otázkám zaostalosti a vytvoření nového mezinárodního ekonomického řádu - v Bukurešti
- c/ k posuzování dalších kroků v oblasti omezování zbrojení a odzbrojení, při realizaci návrhu SSSR na jaderné odzbrojení aj. - místo působnosti skupiny nebylo určeno, rovněž tak náplň její činnosti není vyjasněna.

Plnění těchto úkolů bude federální ministerstvo zahraničních věcí věnovat průběžně pozornost.

Na neformální schůzce v úzkém kruhu 20. března si ministři zahraničních věcí v otevřené a soudružské atmosféře vyměnili názory na otázky prohloubení zahraničně-politické koordinace. Hlavní pozornost byla věnována těmto otázkám:

- vybudování stálého politického mechanismu VS, a to buď na bázi navrhované mnohostranné skupiny pro vzájemnou aktuální informaci nebo sekretariátu;

- odsouhlasení ročního kalendáře zasedání PPV a VM a konzultací k opakujícím se akcím jako např. VS OSN; současně byla zdůrazněna potřeba svolávání schůzek ministrů a konzultací ad hoc;

- charakteru dokumentů přijímaných na PPV a VM, zejména pokud jde o opakování stejných věcí; ministr zahraničních věcí RSR I. Vaduva se jako jediný vyslovil pro jejich opakování;

- zjednodušení protokolu ve styku mezi ministry zahraničních věcí; zdůrazněna nutnost častějšího neformálního styku;

- rozdělení úloh při působení na jednotlivé státy včetně rozvojových zemí; bylo konstatováno, že se jedná o perspektivní otázku, kterou se bude nutno v budoucnu zabývat;

- koordinaci v oblasti propagandy do zahraničí; k tomuto námětu předneseném s. B. Chňoupkem se nikdo nevyjádřil;

- při ofenzivním přístupu k realizaci programu jaderného odzbrojení zvýšit zainteresovanost západních vládnoucích a politických činitelů na dosažení pozitivních výsledků i formou osobního vystupování ministrů zahraničních věcí na jednacích fórech, např. ve Vídni, Stockholmu, na vídeňské následné schůzce KBSE, na ženevské Konferenci o odzbrojení, na pařížské konferenci o odzbrojení a rozvoji.

I. Vaduva se k těmto námětům, s výjimkou charakteru dokumentů, nevyjádřil. Informoval o reakci balkánských států na společnou bulharsko-rumunskou výzvu k vytvoření pásma bez chemických zbraní na Balkáně.

P. Mladenov informoval o kampani západních zemí proti BLR, která je předmětem útoků v důsledku své principiální politiky. V této souvislosti poznamenal, že některé bratrské země k tomu mlčí.

P. Várkonyi oznámil, že MLR navrhuje, aby se zasedání PPV konalo ve dnech 10. - 11. června 1986. Doporučují znovu uskutečnit v jeho průběhu neformální setkání nejvyšších představitelů. Hodlají navrhnout méně obsáhlý dokument tak, jak to vyplynulo z diskuse. Navrhují vytvořit tiskové středisko, kde by vystoupili odcházející a

nastupující generální tajemníci zasedání. Uvažují rovněž o uspořádání kulatého stolu za účasti expertů členských států.

B. Chňoupek přivítal uskutečnění neformálního setkání a vyjádřil přesvědčení, že bude představovat mezník v práci výboru ministrů zahraničních věcí. Zdůraznil, že přes dosažené pozitivní výsledky existuje v práci VS mnoho formalismu a nepravidelnosti. Podpořil návrh, aby byl vypracován roční kalendář zasedání s tím, že je možno uspořádat i setkání ad hoc. Vyjádřil přesvědčení, že významnou úlohu v rámci politického mechanismu VS bude sehrávat mnohostranná skupina pro vzájemnou aktuální informaci.

K otázce charakteru dokumentů ze zasedání výboru ministrů zahraničních věcí uvedl, že není nutno usilovat vždy o zahrnutí všech otázek. Navíc mnohdy zbytečná diskuse o některých z nich zatěžuje atmosféru jednání.

Poděkoval sovětským soudruhům za poskytované aktuální informace. Vyjádřil názor, že je třeba více využívat konzultací v případě potřeby, než na základě dlouhodobého plánu.

Poukázal na nutnost zvýšit zainteresovanost západních vládních a politických činitelů na dosažení pozitivních výsledků v otázkách odzbrojení, m.j. i formou osobního vystupování ministrů zahraničních věcí států VS na různých mezinárodních fórech. Zdůraznil, že je třeba zaměřit budoucí pozornost i na rozdělení úloh ve vztahu k jiným zemím včetně rozvojovým a zabývat se otázkou koordinace v ekonomických vztazích.

V souvislosti s dřívějším návrhem na vybudování rozhlasového vysílače Mír, k jehož realizaci zatím nedochází, poukázal na nutnost zvýšit koordinaci v oblasti propagandy do zahraničí.

E. Ševardnadze ocenil otevřený charakter výměny názorů a poukázal na pozitivní příklad neformálního setkání nejvyšších představitelů států VS v Sofii a v Praze. Vytváří se tím kvalitativně nové podmínky pro prohloubení efektivnosti vzájemné spolupráce. Zdůraznil, že socialistické země prožívají velký přelom. Vyslovil se pro praxi neformálních setkání, kterou je nutno změnit v systém.

Vyjádřil plnou podporu názorů o potřebě vytvoření politického mechanismu VS, podobně jako již existuje v ekonomické a vojenské oblasti. Je nutné zvážit, zda jej vybudovat na základě navrhované mnohostranné skupiny pro vzájemnou aktuální informaci nebo sekretariátu. V každém případě by to měl být stálý, trvale fungující mechanismus, který by připravoval materiály a informace a předkládal je politickým orgánům. Konstatoval, že všechny náměty, jež byly předneseny, je nutné důkladně zanalyzovat, projednat s politickými orgány v každé zemi a poté vypracovat příslušné návrhy, s nimiž je nutné seznámit ostatní země ještě do bukureštského zasedání VM. Na tomto zasedání bude nutné tyto návrhy posoudit.

Uvedl, že MZV rozpracovává závěry XXVII. sjezdu KSSS. Jsou si plně vědomi toho, že soutěž mezi socialismem a kapitalismem bude řešena na vnitřní frontě. Z tohoto důvodu je nutné zvýšit úlohu MZV při prohloubení efektivnosti ekonomické spolupráce. Některé nedostatky na úseku ekonomické spolupráce často přerůstají do politické roviny. Učinil závěr, že je třeba zvýšit odpovědnost MZV i ZÚ za efektivnost spolupráce v oblasti ekonomiky a vědeckotechnické spolupráce, ale i např. propagandy, což umožní zvýšit autoritu MZV. Těmto úkolům by měly odpovídat i strukturální změny MZV. Uvedl, že na STADEPu jsou ekonomické odbory hlavními útvary a jejich činnost se promítá do každého odboru, kde navíc existují zvláštní ekonomické sekce.

Zdůraznil, že nelze tvrdit, že nemáme žádné problémy. Požádal o otevřené poukazování na slabá a nepřesvědčivá místa v argumentaci. V této souvislosti ocenil,

že např. na úrovni delegací na SOSV a na stockholmské konferenci se otevřeně upozorňuje na existenci problémů. Zatím k podobnému jevu nedochází na politické úrovni. Je nutné odstranit zbytečné obavy z delikátnosti některých otázek, neboť hlavní musí být společný zájem socialistického společenství.

Vyslovil se pro konkrétnost a údernost dokumentů přijímaných na zasedáních VS. Jako příklad ne zcela dopracovaného námětu označil návrh o současném rozpuštění bloků. Vyjádřil názor, že tuto myšlenku je třeba argumentačně dopracovat. Rovněž je nutné konkretizovat argumentaci v oblasti konvenčních zbraní. Uvedl, že Sovětský svaz nyní dopracovává svou pozici k této otázce, jež by měla být k termínu PPV rozpracována do konkrétní podoby, včetně otázek komplexní kontroly.

Informoval o přípravě k organizačnímu přebudování MZV. Půjde o závažné strukturální změny, v rámci kterých bude např. vytvořena správa pro vojenskopolitické otázky. Přislíbil, že o reorganizaci budou bratrské země podrobně informovány.

Uvedl, že větší pozornost je třeba věnovat koordinaci našich vztahů se třetím světem, kde nazrály otázky, které si vyžadují neodkladného řešení.

Důkladně se zabývají otázkou prohloubení efektivnosti vzájemné informovanosti, včetně včasného předávání informací. Konstatoval, že pokud tyto informace včas nedochází na MZV bratrských zemí, je problém v mechanismu uvnitř těchto zemí. Upozornil, že nedávno po projednání v ÚV KSSS došlo k zjednodušení procedury schvalování zahraničně-politických akcí. Až o 50 % bylo sníženo předkládání návrhů na jejich schvalování. Vzrostla samostatnost MZV a jiných orgánů.

E. Ševardnadze požádal, aby socialistické státy předaly náměty a okruh informací, které chtějí obdržet od SSSR, a to buď prostřednictvím ZÚ v Moskvě nebo přímo. Tato informovanost však musí být vzájemná.

Zdůraznil význam osobních neformálních kontaktů mezi ministry zahraničních věcí, včetně zjednodušení jejich protokolární formy, zavedení praxe osobních dopisů, telefonátů apod. Je třeba zvýšit úlohu velvyslanců. MZV v poslední době zavedlo jejich pravidelnou informovanost na úrovni náměstků. Vyjádřil názor, že by bylo účelné zavést tuto praxi v ostatních zemích.

Upevnění koordinace mezi státy VS je možné jen důsledným zavedením demokracie. To však neznamená jen zvýšení samostatnosti a suverenity, nýbrž i jednoty a koordinace, které jsou její nedílnou součástí. V této souvislosti poukázal na vysokou úroveň koordinace a jednoty v zásadních otázkách mezi kapitalistickými zeměmi. Proti tomu musíme postavit upevnění naší jednoty, vzájemné důvěry a koordinace a tím čelit snahám o diferenciaci ze strany Západu a ČLR. Nesmíme poskytovat příležitost pro vznik spekulací o existenci rozdílů.

Závěrem vyjádřil spokojenost s průběhem první neformální schůzky ministrů zahraničních věcí a vyjádřil přesvědčení, že v Bukurešti se bude v této praxi pokračovat. V případě potřeby je možné uskutečnit i mimořádná setkání, např. k problematice jaderných výbuchů, raket středního doletu nebo otázek raket středního doletu na Východě. I pro tyto účely by bylo vhodné mít odpovídající politický mechanismus.

Varšavské zasedání výboru ministrů zahraničních věcí států Varšavské smlouvy se uskutečnilo ve vhodném termínu - krátce po ukončení XXVII. sjezdu KSSS. Mírový program sjezdu sovětských komunistů se stal hlavní náplní vystoupení a projevil se i v přijatých dokumentech. Obsahují nové mírové iniciativy socialistických zemí a vyjadřují podporu návrhům SSSR, zejména prohlášení z 15. ledna 1986, vytvoření komplexního systému mezinárodní bezpečnosti i přístupu SSSR k přípravě sovětsko-amerického

delegace RSR, která nesouhlasila se strukturou dokumentu a k jeho obsahu měla řadu připomínek. Až do posledního momentu RSR odmítala uvést v komuniké nové iniciativy z XXVII. sjezdu KSSS a podpořit je, včetně návrhu na vytvoření komplexního systému mezinárodní bezpečnosti. Nesouhlasila vyjádřit podporu postupu SSSR na ženevských jednáních s USA, pranýřovat plány na vybudování "Evropské obranné iniciativy" a poukázat na velkou odpovědnost iniciátorů zbrojení v kosmu i těch, kdož se k němu chtějí připojit. Netřídní přístup se projevoval při hodnocení mezinárodní situace. Hledání kompromisních, vzájemně přijatelných formulací bylo značně zdlouhavé, neboť RSR musela nové formulace permanentně konzultovat s Bukureští. Současně byla diskutována i otázka, na co by měl být zaměřen obsah dokumentů přijímaných při jednáních orgánů VS. Většina zastávala názor, že tyto dokumenty by neměly být zbytečně rozsáhlé, měly by se zaměřit na nové aktuální jevy a události a zaujímat k nim stanoviska a naopak, že by v nich neměla být neustále opakována jen obecná konstatování, s nimiž všichni souhlasíme, ale jež neříkají v podstatě nic nového a oslabují údernost dokumentů.

Jednání o návrhu protokolu bylo možno ukončit až po vystoupení všech ministrů s ohledem na iniciativní návrhy, obsažené v jejich projevech a s ohledem na jejich přístup k otevřeným otázkám, zejména k návrhu na vytvoření skupiny pro mnohostrannou vzájemnou aktuální informaci. Šest delegací souhlasilo s jejím okamžitým vytvořením a zahájením její činnosti. Na návrh RSR však bylo řešení odloženo na příští zasedání výboru ministrů zahraničních věcí v Bukurešti, pro které vytvořená pracovní skupina expertů rozpracuje náplň její činnosti.

Vlastní zasedání výboru ministrů zahraničních věcí se uskutečnilo 19. března 1986.

Jako první vystoupil s obsažným projevem
E. A. Ševardnadze.

V úvodu ocenil besedy nejvyšších stranických a státních činitelů v průběhu XXVII. sjezdu KSSS s tím, že soudružský dialog doznal dalšího rozvoje. Ocenil význam realizovaných a nadcházejících sjezdů bratrských stran, které posuzují jako faktory urychlení společného pohybu vpřed.

Provedl zásadní hodnocení XXVII. sjezdu, který označil za novátorský a přelom. Poukázal na ostrou kritiku příčin a faktorů, jež vyvolaly těžkosti a negativní procesy v sociálně-ekonomickém rozvoji země v sedmdesátých a počátkem osmdesátých let s tím, že kritická analýza se stala hlavním konstruktivním elementem při vypracování koncepce urychlení rozvoje země. Zdůraznil hlavní závěry sjezdu pro zahraničně-politickou oblast v duchu sjezdové zprávy i svého vystoupení na sjezdu a připomenul slova M. Gorbačova, že nyní je třeba přeměnit energii úmyslů v energii konkrétních činů. Několikrát zmínil sebekritický přístup k plnění úkolů v mezinárodní oblasti - ne vždy se podařilo dovésti mezi nejširší masy hlavní cíle socialistických zemí.

Zabýval se prohlášením M. Gorbačova z 15. 1. 1986 /likvidace jaderných zbraní/ a vytvořením komplexního systému mezinárodní bezpečnosti. Podtrhl, že víra v reálnost bezjaderného plánu je založena na vojenskostrategické rovnováze, kterou je možno udržet za jakéhokoli vývoje situace. Uvedl, že ideje prohlášení M. Gorbačova se rodily v průběhu soudružského dialogu sovětského vedení s vůdci bratrských stran a poukázal na vzrůstající význam politické spolupráce států VS na zdokonalování jejich forem a metod.

Dále věnoval pozornost boji za světové veřejné mínění současně s rozvíjením dialogu s vládními kruhy Západu, což doložil na příkladech z oblasti raket středního doletu /postup Francie a Velké Británie/ i konvenčních

zbraní /údajná převaha Východu/, což se nám zatím nepodařilo vyvrátit.

Oblast raket středního doletu označil za jedinou, o které je Západ ochoten jednat, avšak s takovými podmínkami a omezeními, že si fakticky nepřeje stažení těchto raket, v čemž negativní roli hrají i západoevropští činitelé.

Krátce informoval o ženevských jednáních o jaderných a kosmických zbraních, kde SSSR zastává pružnou pozici, hledá cestu k dosažení dohod. To se týká úderných kosmických zbraní a zákazu protidružicových zbraní.

Otázka sovětsko-amerického summitu je nyní v centru všestranného úsilí, jehož realizace závisí na připravenosti US strany řešit nazrálé otázky jaderných zbraní. Washington zastává postoj, že byť jen jeden krok vpřed na cestě k likvidaci jaderných zbraní by mohl narušit pozici současné administrativy. M.j. uvedl, že stoupenci tzv. SOI již nejsou přesvědčeni, že se jim plně podaří obhájit tyto plány, že se jim podaří rozšířit "výzkumné práce" v rozsahu, který si vyžaduje program "hvězdných válek".

Evropskou problematiku označil za věc prvořadého zájmu SSSR. S odvoláním na M. Gorbačova zdůraznil, že je třeba jít dále, od počáteční k trvalejší, zralejší fázi uvolnění a pak k vytvoření spolehlivé bezpečnosti na základě helsinského procesu, radikálního snížení jaderných a konvenčních zbraní. Poprvé se před Evropou otevřela reálná perspektiva bez jaderných zbraní. Situace se však nestala lehčí /odpor Západu proti plné likvidaci amerických a sovětských raket středního doletu v evropské oblasti/. Objevují se myšlenky na "evropskou obrannou iniciativu", vytvoření protiraketové obrany západní Evropy, čemuž je nutno čelit.

Doporučil zavést praxi pravidelné výměny názorů k problematice západní Evropy na pracovní úrovni, např. při přípravě příštího zasedání výboru ministrů zahraničních věcí.

Zdůraznil, že v důsledku politiky socialistických zemí nazrávají v Evropě objektivní předpoklady pro rozvíjení boje za vytvoření základů systému bezpečnosti v politické, ekonomické a humanitární oblasti. Ocenil helsinský proces a zmínil aktuálnost přípravy na vídeňskou schůzku. Za správné označil již nyní se oficiálně vyslovit pro zahájení vídeňské schůzky na úrovni ministrů zahraničních věcí.

Připomenul nutnost vypracování naší varianty pro stockholmskou konferenci s tím, že v další etapě by se měla soustředit na otázky odzbrojení v Evropě - v oblasti konvenčních zbraní - v kontextu se snížením úrovně jaderné konfrontace. Uvedl, že naši principiální pozici by bylo užitečné vyjádřit ještě před Vídní a nezávisle na průběhu stockholmské konference - např. na nejbližším zasedání PPV /Budapešť, 10. - 11. 6. 1986/.

Podtrhl, že pro vídeňskou schůzku je třeba připravit významné iniciativy k široké problematice "druhého koše" ZA, a to na kolektivním základě. Dále zdůraznil nutnost ofenzivní linie v otázce lidských práv a v humanitární spolupráci - ve Vídní.

Dále se zmínil obecně o ohniscích napětí ve světě, které rozdmýchává imperialismus. Připomněl, že o této problematice přátelé budou operativně informovat.

K Afghánistánu uvedl, že na jednáních s představitelem gen. tajemníka OSN v Kábulu byl učiněn afghánskou stranou nový významný krok - byl předán návrh dokumentu, kde jsou uvedeny konkrétní termíny stažení sovětských vojsk za podmínky zastavení a garancí na neobnovení vměšování zvenčí do věcí Afghánistánu, což bylo dohodnuto s SSSR.

V závěru vyjádřil uspokojení nad upevněním politické spolupráce států Varšavské smlouvy /zmínil i iniciativu NDR a ČSSR vůči NSR/. Konstatoval, že se zlepšuje a stává operativnější koordinace činnosti po linii MZV, i když nemalé rezervy ještě existují. Vyzval k rozšíření konzultací, neformálních, operativních. V této souvislosti vyjádřil přesvědčení, že skupina pro vzájemné aktuální informace, jejíž vytvoření se nyní projednává, umožní dělit se o aktuální poznatky, operativněji a přesněji reagovat na mezinárodní události.

Svůj projev zakončil s. Ševardnadze vyjádřením přesvědčení, že nadcházející sjezdy bratrských stran obohatí naše společné zkušenosti, vnesou nový vklad k upevnění pozic socialismu a míru.

Ministři zahraničních věcí ČSSR, ELR, MLR, NDR a PLR ve svých projevech vyjádřili plný souhlas s analýzou mezinárodní situace a se závěry, jak je přednesl soudruh E. Ševardnadze. Zdůraznili historický význam XXVII. sjezdu KSSS a plně podpořili nové zahraničně-politické iniciativy, obsažené ve sjezdových dokumentech, zejména pak návrh na vytvoření komplexního systému mezinárodní bezpečnosti. Zvláštní pozornost věnovali prohlášení s. M. Gorbačova z 15. ledna t.r. V této souvislosti vyjádřili odhodlání svých zemí aktivně napomáhat realizaci programu jaderného odzbrojení vytýčeného Sovětským svazem.

Vyslovili se pro omezení zbrojení, a to jak v oblasti zbraní hromadného ničení, tak i konvenčních. Za mimořádně nebezpečné a destabilizující označili plány USA na přenesení zbrojení do kosmu. Vysoce ocenili konstruktivní příklad a pozici SSSR v otázce jaderných výbuchů, zejména prodloužení sovětského moratoria i po 31. březnu t.r. - až do prvního jaderného výbuchu v USA. Přivítali návrh SSSR týkající se likvidace amerických a sovětských raket středního doletu v Evropě. Ocenili pravidelné informace poskytované jim Sovětským svazem o průběhu ženevských jednání.

Zdůraznili význam a vliv helsinského procesu na utváření celkového politického klimatu v Evropě. Shodli se na tom, že je třeba důkladně se připravit a vytýčit společnou linii na vídeňskou následnou schůzku KBSE. V této souvislosti poukázali zejména na nutnost vypracovat nové iniciativy v oblasti druhého koše.

Konstatovali, že nové úkoly v zahraničně-politické oblasti si vyžadují i prohloubení a zdokonalení forem politické spolupráce a součinnosti států VS. Podtrhli nutnost vytvoření odpovídajícího mechanismu, včetně mnohostranné skupiny pro vzájemnou aktuální informaci. Přivítali návrh na uskutečnění neformálního setkání ministrů jako novou formu práce v rámci výboru ministrů zahraničních věcí.

B. Chňoupek informoval o poznatcích z jednání a rozhovorů s partnery ze západních zemí k problematice vztahů Východ-Západ, k otázce tzv. Strategické obranné iniciativy a k návrhům SSSR a států VS. Vyjádřil stanoviska ČSSR k jednáním ve Stockholmu a ve Vídni.

Velkou pozornost věnoval helsinskému procesu a zejména vídeňské následné schůzce KBSE. Uvedl, že některé poznatky nasvědčují tomu, že cílem Západu bude zdůrazňováním problematiky druhého koše odvádět pozornost od politických problémů a hlavně zakrýt svoji neochotu řešit otázky odzbrojení. Důraz je proto třeba i nadále klást na problematiku prvního koše. Zdůraznil, že při přípravě na tuto schůzku bude třeba zintenzivnit naši spolupráci, abychom vystupovali ofenzivně, včetně v otázce lidských práv. Konstatoval, že se to týká také naší propagandy v západních zemích.

Informoval, že Československo zvažuje možnost vystoupit na vídeňské následné schůzce KBSE s iniciativou svolání "Ekonomického fóra", které by se mělo uskutečnit v Československu. Dále rozvedl některé obsahové a organizační otázky týkající se tohoto návrhu.

Konstatoval, že vzrůstá význam ekologické problematiky, jež často přechází do politické roviny. V této souvislosti seznámil se zahájením jednání po linii KSČ-SPD o těchto otázkách.

Dále informoval o třístranné výměně názorů mezi ČSSR, NDR a NSR o problematice vytvoření pásma bez chemických zbraní ve střední Evropě. Trvajících aktualnost tohoto návrhu, včetně možnosti rozšíření navrhovaného pásma, zdůvodňoval m.j. poznatky z rozhovorů s představitelem SPD E. Bahrem.

Vyslovil se pro vytvoření mnohostranné skupiny pro vzájemnou aktuální informaci se sídlem v Moskvě, která by byla složena ze zvláštních představitelů. Navrhl, aby se pracovní skupina expertů pro posouzení konkrétních otázek s tím spojených sešla v Praze.

P. Mladenov se vyslovil pro soustředěnou politickou a propagandistickou aktivitu s důrazem na ty návrhy, které již získaly určitou popularitu na Západě a kde je postoj USA zjevně nezdůvodnitelný, t.j. zákaz jaderných výbuchů a likvidace raket středního doletu v Evropě.

Vyjádřil názor, že by bylo účelné vystoupit na vídeňské následné schůzce KBSE s návrhem na svolání schůzky expertů k ekonomickým a sociálním právům.

P. Várkonyi podtrhl, že v otázce postupné likvidace jaderných zbraní středního doletu v Evropě by bylo účelné zesílit společný tlak zemí, nevlastnících jaderné zbraně a nemajících je na svém území, na politické faktory ve Francii a v Anglii.

Vyslovil názor, že v průběhu jednání a setkání s představiteli evropských zemí by bylo účelné poukazovat i na návrh států VS, týkající se omezení a snížení konvenčních ozbrojených sil a výzbroje, včetně adekvátní kontroly.

V souvislosti s bernskou schůzkou expertů o kontaktech mezi lidmi zdůraznil, že státy VS by se měly přihlásit k prohloubení socialistické demokracie, rozšíření humanitárních kontaktů a měly by usilovat o věcné posuzování otázek.

O. Fischer označil pozici vlády NSR k otázkám bezpečnosti a odzbrojení za vnitřně rozpornou. Dokumentuje to na jedné straně destruktivní pozice NSR v otázkách vojenského uvolnění a na straně druhé pružnější pozice, pokud jde o uvolnění politické.

Vyslovil se pro aktivnější a koordinovanější vztahy s EHS a jejími institucemi. Zdůraznil, že již dávno bylo možné předvídat vzrůstající význam otázek týkajících se orgánů EHS, jako např. Evropského parlamentu, komisí EHS a možná v budoucnu i Politického sekretariátu. Navrhl posoudit tyto otázky tak jak jsou, tzn. i v případě, že tyto instituce neuznáváme.

Vystoupil s návrhem vypracovat společné prohlášení států VS pro pařížskou konferenci o odzbrojení a rozvoji.

Vyslovil se pro širší posuzování otázek ženevské Konference o odzbrojení v rámci výboru ministrů zahraničních věcí.

M. Orzechowski odsoudil pokusy o zpochybňování politických realit v Evropě a zdůraznil, že tyto spolu s dohodami z Jalty a Postupimí zůstávají základem míru v Evropě. V tomto duchu informují polští soudruzi západní partnery a vyjadřují jednoznačně názor, že bez PLR a proti PLR nemůže být pevný a úplný návrat k uvolnění a ke stabilizaci v Evropě.

Poukázal na skutečnost, že první symptomy ozdravení mezinárodní situace nevedou automaticky k pozitivním změnám politiky Západu vůči PLR. Zdůraznil, že je nutné společně čelit americké politice diferenciaci vůči socialistickým zemím.